

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2008-12

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Hyrskel-Fischer, Meri			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Naisena miesten maailmassa : Diplomaatinuran sukupuolittuneisuus Suomen ulkoasiainhallinnossa toisen maailmansodan jälkeen			
Oppiaine-Läroämne-Subject Poliittinen historia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2008-01-21	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 96 s., 6 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimus käsittelee Suomen ulkoasiainhallinnon historiaa sukupuolinäkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää, millä tavoin ulkoasiainhallinto ja erityisesti diplomaatinura on ollut sukupuolittunutta ja millaisia hierarkkisia suhteita on tuotettu miesten ja naisten välille. Lisäksi pyritään selvittämään, millainen rooli sukupuolella ja tasa-arvolla on ollut ensimmäisten naisdiplomaattien kokemuksissa ja toisaalta ulkoasiainministeriön harjoittamassa henkilöstöpolitiikassa.</p> <p>Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä ovat Irma Sulkusen ja Yvonne Hirdmanin sukupuolijärjestelmäteoriat. Tutkimusaineisto sisältää ulkoasiainministeriön ja sen virkamiesten tuottamia dokumentteja tasa-arvon edistämisestä ulkoasiainhallinnossa. Diplomaatinuran naisistumisen vaiheita selvitetään aikaisemman tutkimuskirjallisuuden ja alkuperäislähteiden avulla. Naisdiplomaattien haastattelujen avulla tutkitaan, miten naiset ovat kokeneet työskentelyn miehisessä ulkoasiainhallinnossa.</p> <p>Vuonna 1927 naisten virkakelpoisuuslain asetuksesta poistettiin rajoitus, joka koski naisten toimimista ulkoasiainhallinnon johtavissa viroissa. Suhtautuminen naisdiplomaatteihin pysyi kuitenkin perinteisenä, vaikka yhteiskunnan tasolla 1960- ja 1970-luvulla sukupuoliroolikeskustelua käytiin aktiivisesti.</p> <p>Vasta 1970-luvun rekrytointiuudistuksesta lähtien naisia alettiin hyväksyä diplomaatiksi systemaattisesti joka vuosi, mutta kuitenkin edelleen vähemmän kuin miehiä. Etenkin 1970-luvun alussa naisia haki diplomaatinuralle paljon enemmän kuin heitä hyväksyttiin. Rekrytointivaiheista erityisesti haastattelut karsivat naishakijoita.</p> <p>Kuitenkin vasta tasa-arvoajattelun myötä 1980-luvun alussa diplomaatinurasta näyttää tulleen yhtä mahdollinen ammatti sekä miehille että naisille. Vaikuttaa siltä, että aiempi kaksijakoiseen kansalaisuuteen perustunut järjestelmä alkoi muuttua ongelmalliseksi vasta siinä vaiheessa, kun sen syvään juurtuneita rakenteita pyrittiin muuttamaan tasa-arvopolitiikan avulla. Ulkoasiainministeriön tasa-arvoajattelun syntyminen oli paljolti seurausta YK:n naisten vuosikymmenen tapahtumista ja TANE:n painostuksesta.</p> <p>Ulkoasiainhallinnossa oli tiettyjä osastoja, jotka olivat epävirallisesti naisilta suljettuja. Esimerkiksi poliittisella ja kauppapoliittisella osastolla sekä Neuvostoliittoa koskevissa kysymyksissä Suomen asioita edistivät miehet. Kehityspoliittinen osasto, protokolla- ja oikeudellinen osasto olivat muita osastoja naisvaltaisempia. Näyttää siltä, että naisilla ei siis ollut valtaa perinteisillä politiikka-aloilla. Työtehtävien eriytyminen näkyi myös työryhmissä ja valtuuskunnissa, joissa naisia oli vähän miehisinä miellettyjä asioita valmistelemaan. Naiset olivat harvoin työryhmien puheenjohtajia, mutta usein sihteereitä.</p> <p>Tutkimuksen tulos on, että diplomaatinura oli vahvasti sukupuolittunut 1970-luvulla, kun ammatti alkoi vähitellen naisistua. Tämä näkyi diplomaattien rekrytoinnissa, uralla etenemisessä, työtehtävien jakautumisessa, asenteissa sekä työn ja perheen yhdistämisessä. Myös sen jälkeen, kun 1970-luvun lopussa ja 1980-luvun alussa tasa-arvopolitiikalla alettiin tietoisesti muuttaa kaksijakoiseen kansalaisuuteen perustuneita sukupuolittuneita käytäntöjä, erot ja hierarkiat olivat edelleen selviä muun muassa työtehtävien osalta. Diplomaatinuran naisistuminen johti uusien hierarkioiden ja sukupuolierojen syntymiseen. Ensimmäisenä naisistuivat alimmat virat ja viimeiseksi suurlähettiläskunta. Myös suurlähettiläspaikkojen jakautumisessa miesten ja naisten välillä on sukupuolella ollut merkitystä. Suomelle tärkeimpien edustustojen päälliköksi on toistaiseksi aina valittu mies.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords diplomaatit naiset ulkoasiainhallinto diplomatia naishistoria sukupuolittuminen tasa-arvo tasa-arvopolitiikka			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			